

[Hvidberg.]

i Amerika, er der faktisk nu en vågnende forståelse af, at en tidlig udvælgelse af de velbegavede er nødvendig. Tror det ærede medlem hr. Horn ikke, det ville være ganske godt, hvis vi kom til at tale om det, eller mener det ærede medlem, at han intet har at lære om disse ting? At der er spildt megen tid siden 1954, kan ikke motivere, at man nu haster sagen igennem uden en ordentlig undersøgelse. En sådan er absolut nødvendig, og der lyder til os alvorlige advarsler mange steder fra om ikke nu at kaste os ud i en skoleordning, der bygger på den udelte skoles princip. Skulle vi så absolut gøre det i denne folketingssamling?

Jeg vil gerne slutte med at sige følgende: lad fm-børnene få deres egen skole; hold fingrene væk fra eksamensmellemskolen, den skal bare ajourføres, og lad os få en samlende kommission.

Helge Larsen: Som forholdsvis nyt medlem af dette høje ting har jeg ikke haft lejlighed til på nært hold at følge de mange forhandlinger om skoleproblemerne, som har fundet sted gennem de senere år, og det falder mig derfor naturligt først at prøve at sammenfatte, hvad det er for problemer, der ligger bag de mange forslag, der har været fremsat, og de lange forhandlinger, der har været ført.

For mig at se ligger det her sådan, at tre problemer især vedrører skolens opbygning, nemlig landsbyskolens problem, den eksamensfri mellemskoles problem og problemet med en forlængelse af den undervisningspligtige alder.

Landsbyskolens svaghed er ikke, at den ikke giver sine elever gode kundskaber i de elementære fag, det vil jeg som lærer ved en skole, der modtager elever både fra land og by, gerne understrege. Dens svaghed ligger i, at den ikke byder sine elever adgang til en videregående undervisning, hvad der har resulteret i, at flere og flere af dens elever i de ældre klasser søger ind til byernes mellem- og realskoler. Dette bevirker igen, at landkommunernes interesse i udbygningen af skolevæsenet svækkes til skade for de børn, hvis forældre ikke har råd til at sende deres børn til byernes skoler, selv om de ellers har evner til at tage realeksamen.

Den eksamensfri mellemskoles problem

er jo desværre det fundamentale, at det er en skoleform, der står meget lavt i kurs i forældrenes og erhvervslivets vurdering. Den er ikke blevet det, man havde tænkt sig med den. Hvad grunden hertil er, kan i denne forbindelse være uden interesse, da den lave vurdering, den er genstand for, efter min opfattelse nødvendiggør en fuldstændig ændring på dette område. Man kan nok så meget beklage, at den eksamensfri mellemskole er kommet i den grad i mis-kredit — og det er på mange områder urimeligt, at den er kommet det — men det ændrer ikke kendsgerningen.

Ønsket om en forlængelse af den undervisningspligtige alder er først og fremmest ført frem fra lærernes side, men er støttet af erhvervslivet og af den udvikling, der på dette område foregår eller er foregået i lande, hvis kulturelle forhold vi føler os nært forbundet med. Tanken om det tvungne 8. skoleår har imidlertid også mødt heftig modstand, og der er, som alle i denne sal ved, ikke politisk mulighed for at gennemføre det.

For min generation, der stiftede hjem og familie i begyndelsen af 1940'erne, og hvis børn er vokset op i efterkrigsårene med deres mekanisering og industrialisering, er det imidlertid lidt vanskeligt at forstå, at dette spørgsmål kan fremkalde så voldsomme meningsbrydninger. Vi kan meget vel forstå, at det i egne, hvor landbruget er det dominerende erhverv, ikke er noget problem at beskæftige børnene, når de forlader skolen i 14 års alderen. Deres medleven i landbrugserhvervet gør deres overgang fra skole til deltagelse i erhvervet enkel og naturlig. Anderledes er det imidlertid i byerne og de bymæssigt bebyggede områder, hvor det er ganske anderledes vanskeligt at finde opgaver til børnene, når de forlader skolen i 14 års alderen. Erhvervene tager dem ikke gerne i lære før 15 års alderen, og de er også kun i de færreste tilfælde egnede til at gå ind i den industrialiserede produktion, når de som 14-årige er færdige med skolegangen. Jeg beder derfor om, at man vil forstå de vanskeligheder, der knytter sig til de 14—15-åriges placering i de af byerhvervene beherskede områder, og jeg beder også om, at man vil betragte spørgsmålet om en udvidelse af den undervisningspligtige alder mere som et praktisk